

KONIEC EUROPEJSKIEGO GÓRNICTWA. 108 REGIONÓW UZNANYCH ZA „ZAGROŻONE”

Rząd, samorządy i branża okołogórnicza w Polsce pracują nad ogólnokrajowym oraz nad regionalnymi planami transformacji społeczno-gospodarczej, związanymi z odchodzeniem od węgla. W Polsce zmiany w polityce energetycznej dotyczą przede wszystkim Śląska, ale w całej Europie w podobnej sytuacji jest aż 108 regionów.

Aby europejskie ośrodki górnictwa – w którym zagrożonych jest łącznie 237 tys. etatów – jak najlepiej przygotować na przekształcenia, Unia Europejska w ramach programu ESPON (badającego zrównoważony rozwój regionów Europy) organizuje platformę wymiany doświadczeń między rządami i samorządami.

Celem tych konsultacji jest wsparcie w podejmowaniu trafnych decyzji, przede wszystkim w zakresie innowacji, inwestycji czy rozwoju przedsiębiorczości.

„Do 2025 r. na Śląsku i w Małopolsce zlikwidowanych zostanie łącznie ponad 4000 miejsc pracy. Ale podobne redukcje etatów dotkną czeskich Karlowych Warów, Ujścia nad Łabą i Moraw oraz niemieckiej Nadrenii Północnej-Westfalii czy Brandenburgii” – przypomina ekspert ESPON Vassilen Iotzov.

Czechy od 2017 r. realizują program transformacji gospodarczej rejonów górniczych, który pokrywa się z priorytetowymi kategoriami działań zalecanymi przez Unię Europejską przy korzystaniu ze środków z unijnego Funduszu Sprawiedliwej Transformacji (ang. Just Transition Fund; JTF), dysponującego łączną kwotą 17,5 mld EUR.

„Cztery lata temu czeski rząd przyjął strategię RE:START, zapewniającą systemową i długoterminową pomoc regionom: Karlowe Wary, Ujście nad Łabą i Morawy. Przede wszystkim inwestujemy w rozwój małych i średnich przedsiębiorstw, badania i innowacje oraz wsparcie dla osób poszukujących pracy w nowych sektorach gospodarki” – podkreślają Milada Hronkova i Milos Soukup, przedstawiciele czeskiego Ministerstwa Rozwoju.

Kathrin Schneider, szefowa kancelarii premiera Brandenburgii oraz b. minister infrastruktury i rozwoju tego landu przyznaje, że choć skuteczne działania na rzecz klimatu mają zasięg globalny i ponadnarodowy, to nie należy zapominać, że ich skutki będą widoczne głównie na poziomie regionalnym.

„Odejście od węgla brunatnego to dla wschodnioniemieckich regionów przemysłowych, takich jak Łużyce, drugie – po zjednoczeniu kraju – tak przełomowe i budzące wiele obaw wydarzenie. Dlatego tak istotne jest, aby działania polityczne uwzględniały również kryteria społeczne” – przekonuje Schneider.

W ramach podejmowanych środków zaradczych Brandenburgia postawiła na inwestycje w niskoemisyjne przedsiębiorstwa, w tym m.in. rozbudowę zakładu naprawczego Deutsche Bahn czy stworzenie nowej elektrowni wykorzystującej OZE.

Na wsparcie takich regionów jak niemieckie Łużyce, polski Śląsk czy czeskie Morawy przeznaczone są środki unijne z Funduszu Sprawiedliwej Transformacji (JTF). Główne cele wskazane przy korzystaniu ze środków funduszu to wspieranie działalności B+R (badania i rozwój), inwestycje produkcyjne w MŚP, w tym w przedsiębiorstwa typu startup. oraz ułatwienia w tworzeniu nowych firm i pomoc w podnoszeniu kwalifikacji pracowników.

JTF jest opiekującym na 17,5 mld EUR instrumentem wdrażania unijnych celów związanych z europejskim „Zielonym Ładem”, którego celem jest osiągnięcie neutralności klimatycznej do 2050 r. Środki te mają pomóc państwom członkowskim w wygaszaniu przemysłu ciężkiego i inwestowaniu w odnawialne źródła energii.

Największy strumień pieniędzy popłynie do tych regionów UE, których gospodarka oparta jest dziś na wydobywaniu i przetwarzaniu węgla – czyli szczególnie narażonych na wzrost bezrobocia i stagnację ekonomiczną w najbliższych dekadach.

„Polityka klimatyczna realizowana przez UE będzie miała nierównomierny wpływ na poszczególne regiony i ich społeczności lokalne. Dlatego muszą jej towarzyszyć działania gwarantujące, że nikt nie pozostanie w tyle” – podkreślają eksperci ESPON.

Jak przypominają, wśród trzech głównych filarów JTF są następujące działania:

- wspieranie działalności B+R poprzez inwestycje w projekty badawcze oraz wspieranie transferu

zaawansowanych technologii;

- inwestycje produkcyjne w MŚP, w tym przedsiębiorstwa typu startup, prowadzące do dywersyfikacji gospodarczej i restrukturyzacji ekonomicznej;
- wsparcie w tworzeniu nowych firm m.in. poprzez inkubatory przedsiębiorczości i usługi konsultingowe oraz podnoszenie bądź zmiana kwalifikacji pracowników, jak również pomoc w znalezieniu pracy.

ESPO jest programem badawczym obejmującym wszystkie państwa członkowskie Unii Europejskiej oraz Wielką Brytanię, Islandię, Lichtenstein, Norwegię i Szwajcarię. Jest platformą współpracy rządów i samorządów z wieloma ośrodkami akademickimi i instytutami badawczymi. Zadaniem programu jest monitorowanie tendencji gospodarczych, społecznych i środowiskowych w Europie.